Boekbespreking

Alan SOLEM, 1974. The shell makers, introducing mollusks. John Wiley & Sons, New York-Londen-Sydney-Toronto. XII + 289 pp., 94 fig. en 12 kleurenpl. Prijs gebonden £ 4.90.

Tussen de tegenwoordig regelmatig verschijnende algemene weekdierboeken vindt men er maar zo nu en dan een dat tot de klassieken in ons vak gerekend kan worden. Ik noem hier Morton (1958), Fretter & Graham (1962) en Libbie Hyman (1967) als de meest vooraanstaande werken van de laatste twintig jaar. Vorig jaar nu verscheen het boek van Solem, een werk dat regelrecht onder deze klassieken gerangschikt kan worden.

Solem's boek "The shell makers" wil een overzicht van de verschillende aspecten van de mollusken geven waarbij nu eens niet de schelp centraal staat. In een briljant exposé worden achtereenvolgens behandeld: diversiteit, ontwikkeling en verwantschap met andere fyla, keverslakken en inktvissen ("The slow and the quick"), tweekleppigen, slakken (twee hoofdstukken), zoetwatermollusken, de radula (uitvoerig: "To scrape a living"), het ontstaan van landmollusken, moeilijkheden van en mogelijkheden voor landslakken ("Experiments in living"), landnaaktslakken ("On becoming sluggish") en verspreiding ("Why who lives where"). Als appendix a-d volgen daarna nog een systeem van in de tekst genoemde vormen, een vrij summier literatuuroverzicht, een lijst van vaktermen en een kort hoofdstukje over het in leven houden van weekdieren in huis. Het boek wordt besloten door een uitvoerig register.

Natuurlijk zijn deze hoofdstukken wat ongelijk van opzet en uitwerking; de beste zijn ongetwijfeld de gedeelten die handelen over evolutie, landslakken, landnaaktslakken en de radula. Wat deze onderwerpen betreft is het vakmanschap van de schrijver buiten kijf. De uitwerking van een nieuwe theorie over de ontwikkeling van torsie bij gastropoden, het hoofdstuk over de radula, de beschouwingen over het landleven en over de landnaaktslakken maken dit boek tot een verplichte aankoop voor elke professionele malacoloog en gevorderde amateur. De auteur is niet alleen een pionier in het gebruik van de S.E.M. (Scanning Electron Microscope) geweest, hij heeft zich als gevolg daarvan ook tot een specialist op het gebied van de radula ontwikkeld. Het boek (en de illustratie!) dragen daar terecht de sporen van.

Een paar opmerkingen over enige tekortkomingen van weinig ernstige aard mogen deze bespreking besluiten. De grotendeels oorspronkelij-

ke en vaak zeer goede figuren worden per hoofdstuk steeds opnieuw genummerd, wat in het gebruik wat onhandig is. De 45 mooie kleurenfoto's op de twaalf platen zijn eigenlijk wat te zeer in afmetingen gereduceerd om werkelijk zo tot hun recht te komen als ze gezien de kwaliteit verdienen. De onderste figuur van plaat 11 dient als stofomslag, maar is daar in spiegelbeeld afgedrukt zodat de schelpen linksgewonden lijken.

Een literatuurlijst is vaak een subjectieve zaak. Barnard's boekje als gids voor de mariene mollusken van Zuid-Afrika is nu wel vervangen door andere titels. Over Europese mariene mollusken bestaat wel iets meer dan Graham's gidsje en Tebble's boek.

Ongetwijfeld zullen andere besprekingen er de aandacht op vestigen dat de mariene mollusken naar verhouding te weinig uit de verf komen. Het zij zo, mijns inziens doet dit niets af aan het feit dat Solem's boek een mijlpaal in de geschiedenis van de literatuur van de malacologie is. De naar verhouding vrij lage prijs zal niemand kunnen beletten het aan te schaffen.

A.C. VAN BRUGGEN